



ע"פ 25013/03/15 - והבי פלאח נגד ועדה מקומית לתכנון הגליל המזרחי

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייט

ע"פ 25013-03-15 פלאח נ' ועדה מקומית לתכנון הגליל המזרחי

בפני כב' השופטת אסתר הלמן

המערער והבי פלאח

נגד

המשיבה ועדה מקומית לתכנון הגליל המזרחי

ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום בבית שאן, (כב' השופטת רגד זועבי), בתו"ב 18290-06-11 מיום 17.2.2015.

פסק דין

1. המערער הורשע, על פי הודאתו, בביצוע עבודות ושימוש במבנה או במקרקעין הטעונים היתר, ללא היתר, לאחר שביום 30.1.2011 התגלה כי בנה תוספת לבניין קיים, בשטח של 22 מ"ר, ללא היתר בניה. ביום 31.1.2011 הוצא נגד המערער צו הפסקה מנהלי, לפי סעיף 224 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 (להלן: "**חוק התכנון והבניה**"), אשר הומצא לו עוד באותו יום (להלן: "**הצו המנהלי**"). על אף הצו המנהלי, ובעודו בתוקף, המשיך המערער בעבודות הבניה במקרקעין.

עוד הואשם המערער בכך שביצע שימוש חורג במקרקעין וזאת מבלי שהוציא היתר לכך.

2. הודאת המערער באה במסגרת הסדר, אליו הגיעו הצדדים ביום 16.12.2014, במסגרתו הסכימו הצדדים כי המערער יחזור בו מכפירתו, יודה בעובדות כתב האישום, אולם לא יורשע בשלב זה, נוכח בקשה לעיכוב הליכים אשר הוגשה ביום 9.12.2014 ליועץ המשפטי לממשלה בעניינו. ההסדר לא כלל הסכמת המשיבה להימנע מהרשעתו של המערער באם הבקשה לעיכוב הליכים תידחה.

3. לאחר שבקשתו של המערער לעיכוב הליכים נדחתה על ידי היועץ המשפטי לממשלה ביקש המערער מבית משפט קמא להימנע מהרשעתו, וזאת בשל הנזק הרב אשר יגרם לו ככל שיוורשע. נזק זה יתבטא, בין היתר, בהוצאתו מפנקס הקבלנים לעבודות הנדסה בנאיות. כן ביקש המערער כי יינתן בעניינו תסקיר שירות מבחן.

4. המשיבה התנגדה לאי ההרשעה, בין היתר משום שלטענתה המערער היתל בבית המשפט ובוועדה לתכנון ובניה, בכל אותן שנים בהן התקיימו ההליכים המשפטיים בעניינו של המערער, תוך שהוא מציג מצג שווא, לפיו הרס את הבניה הלא חוקית, כאשר בפועל הוא לא עשה כן, ולאחר שבסופו של יום ביצע את הריסת המבנה הלא חוקי, נמצא כי הוא בנה מבנה נוסף, רחב ממדים, גם הוא ללא היתר ובניגוד לחוק.



באשר לנזק הנטען על ידי המערער, טענה המשיבה כי הנזק שייגרם למערער, אם יגרם כטענתו, בעקבות ההרשעה איננו בלתי סביר ביחס לעבירה שבוצעה, ומכל מקום, אין זה ראוי כי בית המשפט ישנה את החלטתו על מנת להשפיע על שיקוליה והחלטותיה של לשכת המהנדסים והקבלנים.

5. כל אחד מהצדדים הגיש לבית המשפט קמא פסיקה התומכת בעמדתו, ולאחר ששקל את טענות הצדדים, דחה בית המשפט קמא את בקשת המערער להימנע מהרשעתו, והחליט להרשיעו בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

6. לאחר ההרשעה, הגיעו הצדדים להסדר טיעון לעניין העונש, וזאת מבלי לפגוע בטענות המערער לעניין הרשעתו, וההסדר אומץ על ידי בית משפט קמא. בהתאם להסדר הוטל על המערער קנס בסך 2,000 ₪ והוא חויב לחתום על התחייבות כספית בסך 10,000 ₪ להימנע מביצוע עבירה.

נימוקי הערעור בתמצית

7. הערעור מופנה כנגד ההחלטה להרשיע את המערער. לשיטתו, שגה בית משפט קמא כאשר דחה את הבקשה להימנע מהרשעתו, מאחר ועניינו נכנס לגדר ההלכה המאפשרת להימנע מהרשעה ("הלכת כתב" - ע"פ 2083/96 **כתב נ' מדינת ישראל**).

8. לטענת המערער - עוד בטרם הגשת כתב האישום הוא הגיש בקשה להיתר בניה, אולם בקשתו לא אושרה, בשל הצורך לערוך בה מספר תיקונים והשלמות (החלטת הוועדה מיום 14.4.2011 צורפה כנספח ד' לערעור) (להלן: "**החלטת הוועדה**"). לאחר קבלת החלטת הוועדה, פנה המערער לאיש מקצוע לשם מילוי תנאי הוועדה, אולם ההליך נמשך עקב דרישות שונות של מהנדסת העיריה, עד שהחליט, מיוזמתו, לא להמתין, ובטרם החל שלב ההוכחות מיהר להרוס את הבניה. המערער מפנה לכך שעל אף שבהחלטת הוועדה נאמר כי יש לו עד שנה להסדיר את ההיתר, שאם לא כן תבוטל ההחלטה, כתב האישום הוגש ביום 13.6.2011, קרי חודשיים מיום החלטת הוועדה. עוד טוען המערער כי מפקח מטעם המשיבה, אשר הגיע על מנת לוודא שהמערער ביצע את ההריסה, ביקש ממנו לבצע השלמות להריסה, אותן הוא ביצע באופן מידי, עד שלבסוף אישר המפקח ביום 1.12.2014 כי הבניה הלא חוקית נהרסה במלואה, (דו"ח מיום 11.12.2014).

המערער חולק על הטענה כי ביצע עבודות בניה נוספות ללא היתר, לאחר הגשת כתב האישום. לטענתו, מדובר במשטח בטון שנותר בחצר, לאחר הריסת המבנה הלא חוקי מושא כתב האישום וגם הגדר אליה מפנה באת כוח המאשימה נבנתה על פי ההיתר.

9. באשר לנזק שייגרם למערער כתוצאה מהרשעתו, טוען המערער כי הינו בחור צעיר, בן 35, מפרנס יחיד למשפחה המונה 5 נפשות, מהנדס אזרחי מוסמך הרשום בפנקס המהנדסים והאדריכלים בהתאם לחוק המהנדסים והאדריכלים, תש"ח-1958 (להלן: "**חוק המהנדסים**"), בנוסף הוא רשום המהנדס מטעם חברת תוראב השקעות ופיתוח בע"מ, הרשומה כקבלן רשום לעבודות הנדסה בנאיות אצל רשם הקבלנים, ע"פ חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, התשכ"ט-1969 (להלן: "**חוק רישום קבלנים**"). ההרשעה עלולה לגרום למחיקתו מפנקס המהנדסים, ולהביא לאיבוד מקום עבודתו. גם חברת תוראב לא תוכל להיוותר רשומה כקבלן רשום, על סמך הכשרתו המקצועית של המערער.



ההרשעה עלולה לגרום לפסילת מועמדותו לרישום כקבלן בפנקס הקבלנים בהתאם לחוק רישום קבלנים. לוועדת האתיקה יש סמכות להתלות או לבטל תעודת מהנדס רישוי/ אדריכל רישוי, באם הורשע בעבירה שיש עמה קלון או ביצע עבירה לפי פרק י' לחוק התכנון והבניה, וזאת בהתאם לסעיף 17 לחוק המהנדסים. כמו כן, עלולה ההרשעה לסקל עבודתו של המערער מול מוסדות ציבור בעבודות רחבות היקף, מאחר ובהסכמים אלו קיים סעיף הצהרה בדבר העדר הרשעה בעבירות בניה, וזאת על פי חוק הרשויות המקומיות (מהנדס רשות מקומית), התשנ"ב-1991 וחוק עסקאות גופים ציבוריים, התשל"ו-1997. לפי הנטען, הפגיעה באינטרס הציבורי מהעבירה הינה מזערית ביחס לפגיעה במערער, אשר הביע, ועודנו מביע, חרטה יומיומית על מעשיו, חסך זמן שיפוטי יקר ומנע קיום הליך הוכחות ארוך. המערער, לטענתו, הפיק את הלקח מן ההליך המשפטי והעלויות הגבוהות אשר היו כרוכות בבניה ובהריסת המבנה.

נימוקי התשובה

10. המשיבה ביקשה לדחות את הערעור, מאחר ובית המשפט קמא שקל את השיקולים הרלוונטיים ואיזן ביניהם כראוי. המשיבה חוזרת על טענתה, כי המערער לא ביצע הריסה מלאה של הבניה הלא חוקית. יתרה מכך, ההחלטה לא לאשר את בקשתו של המערער למתן היתר נבעה מכך שהתוכניות שהוגשו לוועדה לא תאמו את המציאות, למרות שהבניה כבר הייתה קיימת, וכן משום שהמערער נדרש להרוס בניה נוספת שבנה ללא היתר כדין, בטרם יגיש בקשה מחודשת לקבלת היתר. המשיבה טוענת כי גם הסברי המערער באשר למשטח הבטון אינם מדויקים, והראיה לכך היא שמשטח הבטון גודלו כ- 150 מ"ר ואילו שטח המבנה שנהרס הינו 20 מ"ר בלבד.

המשיבה מוסיפה כי במכתב שנשלח אל המערער מאת מהנדסת הוועדה ביום 8.11.2011 פורטו חריגות הבניה במקרקעין ומה הם הדברים אשר עליו לבצע. אילו פעל המערער בזמן, עוד בשנת 2011, בהתאם לאמור, לא היה מוגש נגדו כתב אישום כלל. משלא עשה כן, הוגש כתב האישום. גם הגשת כתב האישום לא מנעה מהמערער להמשיך בביצוע עבירות, שכן רק בשנת 2015, ולאחר שההליכים התמשכו באשמתו של המערער, הוא הואיל לבצע את ההריסה.

11. לגופו של עניין, טוענת המשיבה כי ההלכות בעניין אי הרשעה הן ברורות, ובמיוחד ההלכות בכל הנוגע להרשעת בעלי מקצוע. הנזק אשר עלול להיגרם למערער הינו פוטנציאלי, אולם עצם זה שייגרם לו נזק אינו שיקול להימנע מהרשעה. יש להותיר את העניין לפתחה של לשכת המהנדסים והאדריכלים, אשר לה שיקול הדעת והסמכות להחליט בעניינו של המערער.

לשיטת המשיבה, היות המערער בעל מקצוע הינה נסיבה לחומרא בעניינים שבפנינו. המערער, שהוא מהנדס, בנה בצורה לא חוקית, קיבל הערות ולמרות זאת לא פעל כפי שנדרש ואף לא לאחר שהוגש נגדו כתב אישום, והוא גרר את ההליך שלא לצורך.

12. המשיבה מבקשת לקבוע כי החלטת בית המשפט קמא מנומקת היטב, נתמכת בהלכות ובפסיקה המנחה, היא נכונה ומאוזנת, ואינה מצדיקה התערבות ערכאת הערעור.

דין והכרעה



13. משנמצא נאשם אשם בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום, הכלל הוא כי יש להרשיעו. הימנעות מהרשעה הינה חריג, ושמורה למקרים יוצאי דופן, בהם מתקיימים שני תנאים מצטברים, כפי שאלה הותוו בע"פ 2083/96 **כתב נ' מדינת ישראל**, פ"ד נב(3), 337 (21/08/1997) (להלן: "**הלכת כתב**"), ובפסיקה שהלכה בעקבותיה:

א. ההרשעה תפגע באופן חמור בסיכויי שיקומו של הנאשם.

ב. סוג העבירה מאפשר לוותר, בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה, מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים.

14. בבואו להכריע בשאלה האם להרשיע את הנאשם או להימנע מהרשעתו, על בית המשפט לאזן בין האינטרסים הרלוונטיים ולבחון האם יגרם לנאשם נזק בלתי מידתי או בלתי סביר באורח קיצוני, כתוצאה מהרשעתו, המצדיק חריגה מן הכלל, והאם נסיבות המקרה מאפשרות להימנע מהרשעה, מבלי לפגוע בשיקולי ההרתעה.

"לצורך כך, יש להתחשב, מן הצד האחד, במשמעותה של העבירה שנעברה מבחינת השלכתה על הנורמות החברתיות, והמסר הציבורי המתחייב מהן; יש להתחשב בזהותו של עובר העבירה ובמעמדו בציבור, ולבחון באיזו מידה זהותו משפיעה על עוצמת הפגיעה שנגרמה מהעבירה על המערכת הציבורית; יש לשקול במבט רחב גם את השפעת אי ההרשעה על ההליך הפלילי בכללותו, ואת המסר החברתי שאי הרשעה עלול לאצור בחובו בנסיבות הענין הספציפי.

מנגד, יש לתת את הדעת לנאשם האינדיבידואלי, לנסיבותיו האישיות המיוחדות, ולהשפעת ההרשעה על חייו, ועל סיכויי שיקומו; יש לקחת בחשבון נסיבות אישיות שונות - גיל, עבר פלילי קודם, ונתונים שונים הקשורים למצבו האישי והבריאותי. יש לבחון את השפעת ההרשעה על עיסוקו המקצועי של הנאשם, ועל מצבו הכלכלי והמשפחתי. בסופו של יום, ניצבת השאלה בכל עוצמתה - האם, בנסיבות המיוחדות של הענין, השיקול האינדיבידואלי, על היבטיו השונים, גובר על השיקול הציבורי-מערכתי הכללי, באופן שהגם שהנאשם ביצע את העבירה בה הואשם, סובלת הנורמה החברתית הכללית את אי הרשעתו **בדין.**" (ראה ע"פ 9893/06 **לאופר נ' מדינת ישראל** (31.12.2007)).

15. ההחלטה האם להימנע מהרשעה נתונה לערכאה הדיונית, ובית משפט של ערעור יתערב בה רק אם נפלה בה טעות בולטת או שלא יושמו כהלכה הכללים להפעלת שיקול הדעת. הנטל מוטל על המבקש להימנע מלהרשיעו להצביע על טעמים המצדיקים זאת. כאשר נדרשת גם התערבות ערכאת הערעור, במטרה לשנות החלטה שניתנה בעניין זה, עליו להצביע גם על הטעויות שנפלו בהחלטה קמא, וספק האם עמד המערער בנטל זה.

16. על פי "**הלכת כתב**" נדרשים, כאמור, שני תנאים מצטברים לשם הימנעות מהרשעתו של מי שביצע עבירה. ספק האם המערער הראה כי מתקיים תנאי כלשהו מן התנאים הללו.



נסיבות ביצוע העבירות, מבחינת היקף הבניה, אולי אינן חמורות במידה שאיננה מאפשרת אי הרשעה, למרות שהמערער המשיך לבצע את הבניה, גם לאחר שהוצא צו הפסקה מנהלי. (הצדדים לא התייחסו לכך בטיעוניהם אף שהמערער הודה בעובדות אלה, כחלק מכתב האישום). יחד עם זאת, מכלול הנתונים וראיית התמונה הכוללת של התנהלות המערער, מלמדים על החומרה המיוחדת כאן. היות המערער מהנדס, בעל מקצוע, האמון על חוקי התכנון והבניה ועל דרישות החוק, הינה נסיבה מחמירה. גם העובדה שלא לקח מיד אחריות למעשיו, פעל מיידית להריסת הבניה או להשגת ההיתר, עומדת לו לרועץ. קשה גם להתרשם כי הפיק את הלקח מן ההליך השיפוטי, ועל כל פנים, לקח זה הופק רק שנים לאחר הגשת כתב האישום, ולא חסך זמן שיפוטי יקר, כנטען. (בית המשפט קמא ציין כי נערכו לא פחות מ-15 פרוטוקולים, במסגרתם הוחלף ייצוגו של המערער פעם אחר פעם, כאשר הוא פועל להכבדה על ההליך).

17. המערער אמנם פעל עוד לפני הגשת כתב האישום להכשרת הבניה, אך גם התנהלות זו איננה נזקפת לזכותו, אלא מצביעה על התייחסותו הבעייתית להליכי הרישוי. המערער לא רק בנה בניגוד לחוק, ללא היתר, אלא הגיש בקשה לליגיטימציה, שלא תאמה את העובדות בשטח. הוא פעל להריסת שער, שנבנה ללא היתר, בהתאם לדרישה, אך במקביל נמצא כי ישנן התאמות נוספות שעליו לבצע, על מנת שניתן יהא לדון בבקשתו למתן ההיתר. רק כשלוש שנים וחצי לאחר הגשת כתב האישום נהרס המבנה הלא חוקי, אבל לפי דו"ח המפקח נמצאו באותה הזדמנות חריגות בניה נוספות (שככל הנראה לא היו קודם לכן, וכטענת המשיבה לא ניתן לייחס אותן, או את כולן להריסה שבוצעה).

18. המערער הוא אמנם אדם נורמטיבי, ללא עבר פלילי, אך לא די בשיקול זה, על מנת להצדיק הימנעות מהרשעתו, בפרט כשמדובר בעבירות על חוקי התכנון והבניה, המבוצעות בדרך כלל על ידי נאשמים ללא עבר פלילי. עוד נקבע ביחס לעבירות אלה כי אין לקבל את ההנחה כי עבירות תכנון ובניה הינן מטבען עבירות "קלות" המצדיקות מבחן מקל יותר "נהפוך הוא, כשם שנקבע לא אחת, גם מלפני בית משפט זה, עבירות אלו הינן מסוג העבירות אשר הפכו לתופעה רחבת היקף הדורשת את התייחסותה המחמירה של מערכת השפיטה ומשכך גבר האינטרס הציבורי בהרשעה אשר תעביר מסר חד משמעי באשר לאיסור" (רע"פ 2460/09 לשם נ' מדינת ישראל (25.6.09)).

19. התלבטתי האם למרות האמור, נוטה הכף לטובת המערער, אך בשל הפגיעה שעלולה להיגרם לו, כתוצאה מן ההרשעה, בשל מקצועו, אולם לא שוכנעתי כי עלול להיגרם לו נזק בלתי מידתי, המצדיק להמנע מהרשעתו, חרף הנימוקים דלעיל, התומכים בהעדפת השיקולים הציבוריים.

20. המערער מסתמך על הוראות חוק המהנדסים, בטענתו, כי ההרשעה עלולה להביא לביטול הסמכתו כמהנדס רשום. סעיף 17 לחוק מסמך את ועדת האתיקה, אם תראה לעשות כן למען הגנת הציבור או שמו הטוב של המקצוע, להחליט על נקיטת אחד מן הצעדים המפורטים שם, אם הובא לידיעתה כי מהנדס "נתחייב בדין על עבירה שיש בה קלון או על עבירה לפי פרק י' לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965, שקבע שר העבודה לענין זה באישור ועדת העבודה של הכנסת" (כמפורט בסעיף 16 לחוק). לוועדה סמכות להטיל סנקציות במנעד רחב, החל בהתראה, נזיפה וקנס וכלה בהתליית תעודת מהנדס רשוי או אדריכל רשוי, הפסקת הרישום בפנקס או ביטול תעודת מהנדס רשוי.

21. כפי העולה מן האמור לעיל, לוועדה שיקול דעת, שעליה להפעיל בהתאם לנסיבות הספציפיות של כל מקרה, לאחר מתן זכות טיעון לנאשם, מנגנון המבטיח כי הסנקציה שתוטל תהא מידתית, ותיקח בחשבון



את מידת החומרה של המעשים.

22. בחנתי את הפסיקה אליה הפנה ב"כ המערער ולא שוכנעתי כי יש בה להועיל לו. כך לדוגמא בת"פ (כפר-סבא) 39980-12-09 **מדינת ישראל נ' מועצה אזורית דרום השרון** (11/03/2013), נמנע בית המשפט מלהרשיע את מהנדס המועצה, בעבירה של סלילת כביש ושימוש בו ללא היתר (תוך הרשעת ראש המועצה בביצוע העבירות), מן הנימוק שהוא פעל בהתאם להנחייתו ולהוראתו של ראש המועצה, ולאחר שבסגרת ההסדר סוכם כי הוא יסיים את תפקידו. בית המשפט שוכנע גם כי ההרשעה תסב לו נזק קונקרטי וחריף, כהאינטרס הציבורי בעניינו לא חייב הרשעה. יש לציין כי כחלק מן ההסדר הוצהר כי המהנדס פעל ביעילות לסילוק העבירות, מיד לאחר שנודע לו עליהן.

13. לאור המפורט לעיל, הערעור נדחה.

ניתן היום, כ"ה אב תשע"ה, 10 אוגוסט 2015, בהעדר הצדדים.